

KAMU İDARELERİNDE ÇALIŞANLARIN SİGORTALILIĞI

Murat Ayhan NALBANT ^(*) Ekrem TAŞBAŞI ^(**)

1 - GİRİŞ

Kamu idarelerinde çalışanlar 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa göre iştirakçi sayılmaktaydı. İştirakçi olanlar Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile isteklerine bakılmaksızın ilgilendirilmekte ve haklarında ayrıca İş ve İşçi Sigortaları Kanunlarının hükümleri uygulanmaktaydı.

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca Kamu idarelerinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile aynı maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86'ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar, bu kapsamda, sigortalı sayılmışlardır.

Bu makalede kamu idarelerinde çalışanların sigortalılığından bahsedilecektir.

2- KAMU İDARELERİNDE ÇALIŞANLAR (4/c KAPSAMINDA SİGORTALI OLANLAR)

Kamu idarelerinde; 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) bendine tâbi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp, ilgili mevzuatında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile Kanunun 4 üncü maddesi birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tâbi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili mevzuatında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atananlar, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümleri;

1) Kuruluş ve personel kanunları veya diğer kanunlar gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenlerden; bu görevleri

^(*) SGK Baş Müfettişi

^(**) SGK Müfettişi

sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı tanınmış olanlardan hizmet akdi ile çalışmayanlar,

2) Başbakan, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri,

3) Bu kapsamda sigortalı iken aynı kapsamdaki kişilerin kurduğu sendikalar ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar,

4) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitime tâbi tutulan adayların normal eğitim süreleri,

5) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrencilerin normal eğitim süreleri, hakkında da uygulanacaktır.

Ancak, (4) ve (5) inci maddede belirtilen okulları tamamlamadan ayrılanlar ile tamamlamalarına rağmen görevlerine başlamadan ayrılanların, bu okullarda geçen eğitim süreleri sigortalılıklarından sayılmaz.

5510 sayılı Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlara uygulanmayacaktır.

3- KAMU İDARELERİNDE ÇALIŞANLARIN KURUMA BİLDİRİLMESİ

1) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kamu idarelerinde ilk defa veya tekrar çalışmaya başlayanlar göreve başladıkları,

2) Harp okulları ile fakülte ve yüksek okullarda Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına okuyanlar ile polis akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyanlar öğrenime başladıkları,

3) Kendi hesabına okumakta iken Türk Silahlı Kuvvetleri veya Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya başlayanlar ise Türk Silahlı Kuvvetleri veya Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya başladıkları tarihten itibaren sigortalı sayılırlar ve bu tarihlerden itibaren on beş gün içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirimleri yapılır.

Bunlardan, yer değiştirme suretiyle farklı işyerine atanalar ile bir kurumdan diğer kuruma naklen atanarak çalışmaya başlayanlar için sigortalı işe giriş bildirgesi verilmekle birlikte, aynı kurumda farklı birim veya ünitelerde farklı işyerine nakledilenler için sigortalı tekrar işe giriş bildirgesi ile bildirim yapılmaz.

Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılı Ekim ayı başından önce 506, 1479, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre tescili yapılan sigortalıların tescilinde ayrıca sigortalı işe giriş bildirgesi talep edilmez.

4- KAMU İDARELERİNDE ÇALIŞANLAR İÇİN SİGORTALILIĞIN SONA ERMESİ ve BİLDİRİMİ

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların sigortalılıkları;

1) Ölüm halinde veya aylık bağlanmasını gerektiren hallerde, görev aylıklarının kesildiği,

2) 5434 sayılı Kanunun 40'ıncı maddesinde belirtilen yaş hadleri ile sıhhi izin sürelerinin doldurulması halinde ise bu süre ve hadlerin doldurulduğu tarihleri takip eden aybaşından,

3) Diğer hallerde ise görevden ayrıldıkları,

4) 5434 sayılı Kanunun ek 76'ncı ve geçici 192'nci maddelerine göre ilgisi devam edenlerden, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamlarında çalışanlardan,

a) Görevden ayrılanlar ile iştirakçiliğinden vazgeçenler vazgeçtikleri ya da ayrıldıkları,

b) Emeklik talebinde bulunanlar talepte bulundukları,

c) Ölenlerin ölüm

tarihten itibaren sona erer.

Kanunun 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında sigortalı çalışanlar¹ için görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren 3 ay içerisinde, Kuruma verilmek zorundadır. Bu tarih, sigortalı işe giriş bildirgesini düzenlemekle yükümlü olan idare tarafından on gün içinde sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile Kuruma bildirilir.

Yer değiştirme suretiyle bir kurumdan diğer bir kuruma nakledilenler hakkında sigortalı işten ayrılış bildirgesi ile gerekli bildirimler yapılır. Bu sigortalıların, malullük veya yaşlılık aylığı bağlanması taleplerinde emekliye sevk onayı, ölüm tahsis taleplerinde ise sigortalı işten ayrılış bildirgesi gönderilmesi yeterlidir.

5- MÜLGA 5434 SAYILI KANUNA TABİ OLANLARIN SİGORTALILIĞI

5510 sayılı Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan; 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçi olanlar Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kabul edilir.

2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bu tarihten sonra çalışmaya devam edenler, 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olanlardan gerek 5434 sayılı Kanun iştirakçisi iken, gerekse Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi çalışmakta iken ücretsiz izin kullanmış ve kullanacak olanlar hakkında 5434 sayılı Kanunun 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kamu idarelerinde hizmet akdi ile veya sözleşmeli olarak çalışanlardan; ilgili kanunları gereği 5434 sayılı Kanun ile ilgilendirilenler aynı statüde çalışmaya devam ettikleri sürece, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre sigortalı sayılırlar.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanunun 12'nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçiler ile ek 76 ve geçici 192'nci maddeleri uyarınca ilgi devamı sağlanmış olanların Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da ilgileri devam ettirilir.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi iken gerek kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce gerekse kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra görevinden ayrılanlar ile bunlardan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlardan görevinden ayrılanların 5434 sayılı Kanunun 12'nci maddesi uyarınca isteğe

¹ Bunlar kamu idareleri hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenlerdir.

bağlı iştirakçilik ile ek 76 ve geçici 192'nci maddeleri uyarınca iştirakçi olmak üzere başvuruda bulunanların gerekli şartları taşımaları halinde, haklarında Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 ve 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

6- SONUÇ

5510 sayılı Kanunla birlikte sigortalı kavramı oldukça genişlemiştir. Hizmet akdine tabi olarak çalışanlar 4/a'lı, kendi nam ve hesabına çalışanlar 4/b'li, kamu idarelerinde çalışanlar ise 4/c'li olarak adlandırılmaktadır. Kamu idarelerinde çalışanların da sigortalı sayılmasıyla birlikte bu çalışanlar için ilgili kurumla Sosyal Güvenlik Kurumuna sigortalı işe giriş bildirgesi, Aylık Prim ve Hizmet Belgesi verilmesi gibi yükümlülükler getirilmiştir.